

GIỚI THIỆU CÔNG TRÌNH KHOA HỌC TÀI LIỆU THAM KHẢO

NGHIÊN CỨU CÁC NGUỒN DỮ LIỆU MỚI PHỤC VỤ ĐIỀU HÀNH CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ

CHỦ NHIỆM ĐỀ TÀI: PGS, TS. LÊ VĂN LUYỆN

Đề tài khoa học cấp Bộ

Cơ quan chủ trì: Học viện Ngân hàng

Thời gian nghiên cứu: Năm 2022-2023

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế - tài chính ngày càng sâu rộng, việc điều hành chính sách tiền tệ đòi hỏi sự thích ứng linh hoạt với những biến động của thị trường trong nước và quốc tế. Từ năm 2010 đến nay, Ngân hàng Nhà nước đã có nhiều cải tiến vượt bậc về thống kê tiền tệ - ngân hàng, trong đó nổi bật là việc thiết lập mô hình báo cáo thống kê tập trung và tự động hóa quy trình thu thập dữ liệu. Tuy nhiên, những biến động tài chính toàn cầu gần đây cho thấy, các hệ thống hiện có vẫn tồn tại nhiều khoảng trống. Chính sách tiền tệ đang phải đối mặt với sự hỗn loạn thông tin, tốc độ lan truyền khủng hoảng nhanh, đòi hỏi dữ liệu phải có tính toàn cầu, chi tiết và so sánh cao để phản ứng kịp thời.

Trước tình hình đó, Ngân hàng Nhà nước cần mở rộng khai thác các nguồn dữ liệu mới như: Dữ liệu từ các công ty Fintech, dữ liệu từ hệ thống chấm điểm tín dụng cá nhân hóa dựa trên công nghệ trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (big data), học sâu (deep learning), mạng nơ-ron nhân tạo (neural network)... Các công nghệ này đang tái định hình hoạt động tín dụng tiêu dùng, từ đó tác động đến chính sách tiền tệ. Dữ liệu về

thói quen tài chính cá nhân, hành vi tiêu dùng, rủi ro tín dụng là những chỉ báo có thể hỗ trợ tốt cho dự báo xu hướng tiền tệ và định hướng điều hành chính sách tiền tệ hiệu quả hơn.

Những cơ sở thực tiễn trên đã đặt ra yêu cầu Ngân hàng Nhà nước cần nghiên cứu, tìm hiểu và khai thác các nguồn dữ liệu mới trong công tác hoạch định chính sách tiền tệ nhằm góp phần bảo đảm các quyết sách của Ngân hàng Nhà nước trong lĩnh vực tiền tệ đúng và trúng mục tiêu, bám sát diễn biến của thị trường, bắt kịp xu hướng điều hành chính sách tiền tệ của thế giới.

Trên cơ sở đánh giá thực trạng nguồn dữ liệu điều hành chính sách tiền tệ tại Việt Nam hiện nay, đề tài *Nghiên cứu các nguồn dữ liệu mới phục vụ điều hành chính sách tiền tệ* đề xuất xây dựng công cụ thu thập; phân loại, xử lý các dữ liệu mới và đề xuất điều chỉnh trong điều hành chính sách tiền tệ dựa trên cơ sở các nguồn dữ liệu mới. Với kết cấu 3 chương, 11 tiết, đề tài tập trung làm rõ một số nội dung cơ bản sau:

Chương 1 trình bày khái quát về nguồn dữ liệu phục vụ điều hành chính sách tiền tệ của ngân hàng trung ương, bao gồm hoạt động điều hành chính sách tiền tệ của ngân hàng trung ương, các

nguồn dữ liệu liên quan và kinh nghiệm quốc tế về nguồn dữ liệu của ngân hàng trung ương. Đề tài đề xuất cách phân loại dữ liệu thành hai kiểu: 1) Dữ liệu truyền thống (bao gồm dữ liệu vĩ mô, dữ liệu khảo sát, dữ liệu từ hệ thống báo cáo thống kê và báo cáo của các tổ chức tài chính); 2) Dữ liệu mới (dữ liệu internet, dữ liệu thương mại hóa, dữ liệu trên thị trường tài chính và dữ liệu quản lý). Nghiên cứu cho thấy, dữ liệu có vai trò quan trọng đối với ngân hàng trung ương trong việc xác định mục tiêu điều hành, xây dựng, ban hành quy phạm pháp luật, nâng cao hiệu quả truyền thông, thậm chí cung cấp cho các đối tác khác trong và ngoài nền kinh tế. Bên cạnh đó, các phương pháp phân tích cũng ngày càng đa dạng với sự xuất hiện của các công cụ, kỹ thuật ước lượng mới như: Kỹ thuật học sâu, kỹ thuật mạng lưới liên kết thông tin. Thông qua khảo cứu kinh nghiệm quốc tế, đề tài rút ra được 9 bài học cho Việt Nam về công tác sử dụng dữ liệu trong điều hành chính sách tiền tệ.

Chương 2 trình bày thực trạng khai thác dữ liệu tại Ngân hàng Nhà nước hiện nay, tập trung vào hai nhóm dữ liệu quốc tế và dữ liệu trong nước. Các dữ liệu kinh tế vĩ mô quốc tế, thông tin thị trường từ các tổ chức toàn cầu được đánh giá là tương đối đầy đủ và cập nhật. Tuy nhiên, khảo sát từ 60 cán bộ Ngân hàng Nhà nước cho thấy vẫn còn nhiều hạn chế như: Nguồn dữ liệu chưa đa dạng, kỹ năng phân tích dữ liệu còn yếu, công cụ phân tích chưa đáp ứng được quy mô dữ liệu mới, cũng như tồn tại các rào cản về độ tin cậy, bảo mật và khả năng tiếp cận. Trong tương lai, các đơn vị thuộc Ngân hàng Nhà nước định hướng sử dụng dữ liệu mới vào phân tích tức thời tình hình kinh tế, đánh giá phản ứng của thị trường, trích xuất thông tin từ dữ liệu lớn, và khai

thác dữ liệu văn bản để hiểu rõ phản hồi chính sách. Tuy nhiên, để triển khai hiệu quả, Ngân hàng Nhà nước cần có chiến lược đào tạo và đầu tư phù hợp nhằm nâng cao năng lực số và phân tích cho đội ngũ cán bộ.

Chương 3 đưa ra các giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng các nguồn dữ liệu hiện tại, đề xuất các nguồn dữ liệu mới phục vụ công tác điều hành chính sách tiền tệ cũng như các dự án ứng dụng nguồn dữ liệu mới để hỗ trợ điều hành chính sách tiền tệ và chính sách an toàn vĩ mô. Để nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn dữ liệu hiện tại, cần mở rộng hơn nguồn dữ liệu kinh tế vĩ mô, thị trường tài chính, điều hành chính sách tiền tệ thế giới; đầu tư hệ thống công nghệ thông tin trong việc thu thập tự động các dữ liệu liên quan tới các tổ chức tín dụng; tăng cường chất lượng của đội ngũ nguồn nhân lực thống kê. Nghiên cứu cũng đã gợi mở việc sử dụng các ứng dụng như: Xử lý ngôn ngữ tự nhiên, dự đoán tức thì, các ứng dụng để trích xuất thông tin chi tiết về toàn bộ nền kinh tế từ các tập dữ liệu lớn tài chính chi tiết và các ứng dụng Suptech và Regtech. Cuối cùng, đề tài đề xuất các kiến nghị đối với các bên liên quan như: Chính phủ trong việc đề xuất thể chế phù hợp bảo vệ lợi ích người tiêu dùng; Bộ Công an và Bộ Thông tin - Truyền thông phối hợp trong việc trình Chính phủ ban hành nghị định về bảo vệ dữ liệu cá nhân, đẩy nhanh tiến độ xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư, xây dựng cơ chế, chính sách cho phép các ngành, dịch vụ như ngân hàng, bảo hiểm, viễn thông... khai thác dữ liệu từ cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư kết hợp yếu tố sinh trắc học nhằm thúc đẩy việc mở tài khoản từ xa thông qua phương thức điện tử thuận tiện, an toàn và bảo đảm phòng, chống rủi ro ■

THẠCH NGỌC giới thiệu